

เกณฑ์การพิจารณาจัดตั้ง และ ยกฐานะ หน่วยการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเกณฑ์การจัดตั้งและยกฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่นโดยคำนึงถึงบริบทของการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีในอนาคต
2. เพื่อเสนอแนะเกณฑ์การจัดตั้งและยกฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่น
3. ศึกษากฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาวิจัย

1. การจัดตั้งและยกฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อปฏิบัติพันธกิจ (mission) สำคัญ 3 ประการ คือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนการอำนวยความสะดวกพื้นฐานแก่ประชาชน และการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่น
2. เกณฑ์การจัดตั้งเทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ที่กำลังเสนอกฎหมายให้มีการจัดตั้งขึ้น) มีความหลากหลาย และเกณฑ์รายได้มีความล้าสมัยไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป
3. คณะผู้วิจัยได้เสนอเกณฑ์หลักในการจัดตั้งและยกฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่นใหม่ ได้แก่

3.1 รายได้ ย้อนหลัง 3 ปี ไม่รวมเงินอุดหนุน

3.2 จำนวนประชากร ไม่น้อยกว่าเกณฑ์ที่จะกำหนดในแต่ละ
หน่วยการปกครองท้องถิ่น

3.3 ขนาดพื้นที่ ไม่น้อยกว่าเกณฑ์ที่จะกำหนด และสอดคล้อง
กับหลักวิชาการผังเมือง

4. จากเกณฑ์ในข้อ 3 คณะผู้วิจัยได้เสนอให้มีเกณฑ์การจัดตั้งและ
ยกฐานะเทศบาล (ตำบล เมือง และนคร) สุขาภิบาล และองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ใหม่ โดยให้มีการปรับให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจที่
เปลี่ยนแปลงไปด้วย การนำเอาอัตราเงินเพื่อมาประกอบการพิจารณาปรับ
เกณฑ์ให้ทันสมัย และเสนอให้มีการควบคุมรายจ่ายประจำไม่เกินร้อยละ 45

ข้อเสนอแนะ

ให้มีการปรับปรุงกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนด
สิทธิของประชาชนในการถอดถอนได้ส่วนสาธารณะ และลงประชามติการ
บริหารงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนการสำรวจและดูแลให้
มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

มิ่งบประมาณที่ศึกษา

2537

ผู้ศึกษาวิจัย/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

- โครงการวิทยาลัยการเมืองสาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- รองศาสตราจารย์ ดร. อิศระ สุวรรณมล
- รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล
- สถาบันดำรงราชานุภาพ สป.มท.
นายประสิทธิ์ การกลาง